Doaa Abdulkareem ABDULLAH ¹ & Allawi Sadir Cazea AL-DARRAJI ²

DAY AND NIGHT HOURS IN THE QUR'AN

<http://dx.doi.org/10.47832/2717-8293.6-3.42>

Research Article

Received:

02/05/2021

Accepted:

12/06/2021

Published:

01/07/2021

This article has been
scanned by iThenticat
No plagiarism detected

Copyright © Published
by Rimak Journal,
www.rimakjournal.com

Rimar Academy, Fatih,
Istanbul, 34093 Turkey
All rights reserved

Abstract:

The research dealt with the names of the times in the Quran with their semantic aspects, then we restricted these names, and these were placed alphabetically in the dictionary letters that indicate how many times they appeared in the Quran. Later it was divided into semantic groups and analyzed within these groups, this analysis focuses on the presentation of the lexical concept and semantic content for each. Then the names of these names appear in the verses of the Quran. The function of the times is to provide harmony by regulating the prayers. Allah reminds us of the great signs that He created, including the alternation of the night and day, so that people may rest at night, and go out and earn a living, do their work, and travel during the day, and so that they may know the number of days, weeks, months and years, so they will know the appointed times for paying debts, doing acts of worship, dealing with transactions and so on.

Key words: Quran, Translation of The Qur'an, Part, Sura Index, Evening, Twilight, Morning, Midmorning.

¹ Researcher , Federation of Arab Trainers Syndicates, Iraq, yellow.rose.seviyorum@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0001-8506-7164>

² Prof.Dr , Baghdad University, Iraq, allewi.sadir@ircoedou.uobaghdad.edu.iq,
<https://orcid.org/0000-0002-1290-6892>

KUR'AN-I KERİM'DE GECE GÜNDÜZ SAATLRI

Doaa Abdulkareem ABDULLAH
Allawi Sadir Cazea AL-DARRAJI

Özet

Araştırma, Kur'an-ı Kerim'de geçen zamanların isimlerini, semantik yönüyle ele aldı, daha sonra bu isimleri kısıtladık ve bunlar Kur'an-ı Kerim'de kaç kez göründüklerini belirten sözlük harflerine alfabetik olarak yerleştirildi. Daha sonra anlamsal gruplara ayrıldı ve bu gruplar çerçevesinde analiz edildi, bu analiz sözcüksel kavramın sunumuna ve her biri için anlamsal içeriğe odaklanıyor. Sonra bu isimlerin isimleri Kur'an ayetlerinde yer alır. Vakitlerin fonksiyonu ise namazlar düzene sokarak âhenkliği sağlamaktır. Allah, insanların gece dinlenmeleri, dışarı çıkıp geçimlerini sağlamaları, işlerini yapmaları, gündüz seyahat etmeleri için gece ve gündüz değişimi de dahil olmak üzere yarattığı büyük alametleri bize hatırlatmaktadır. günlerin, haftaların, ayların ve yılların sayısını bilebilirler, böylelikle borçların ödenmesi, ibadetlerin yapılması, işlemlerin yapılması vb. için belirlenen zamanları bileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, meâl, Cüz, Sure, Akşam, Şafak, Sabah, Aydın.

Giriş

Türkçede zaman kelimesi İngilizcede hem time hem de tense; Almancada ise Tempus ve Zeit terimleri anlamında kullanılmaktadır. Hâlbuki bu iki terimin birbirlerinden farklı anlamları olduğu Batılı filologlar tarafından çeşitli araştırmalarda vurgulanmış ve açıklanmıştır. Weinrich (1971) dildeki zaman konusunu araştırırken şu noktaya vurgu yapıyor. Yunancadaki chrōnos terimini gramerciler kendi dillerine -burada kastedilen Hint-Avrupa dilleri-tabii zaman olarak tercüme etmiş ve böylece dil biliminin konusu olan fiil zamanıyla fiziksel zamanı eş değer kabul etmişlerdir. Hâlbuki chrōnos eski Yunancada Türkçedeki zaman gibi hem fiziksel fenomen hem de gramer kategorisini kapsamaktadır. Bu sebeple birbirinden farklı anlamı olan bu iki terim birbirinden tamamen ayrı tutulmalıdır. Yani gerçek zaman, fiil zamanla özdeşleşmez. (MALKOÇ, 2011) Antik çağ insanı güneşin gölgelerini izleyerek zamanı ölçmeyi öğrendi ve ilerleyen evrede güneş saatini icat ederek geliştirdi. (KAPLAN, 2009) Saatin Tarihçesi M.Ö. 3000'lerden itibaren güneş saati kullanıldı. Sonra su saati, kum saati, mum saati, mekanik saat ve ardından elektronik ve kuartz saat icat edildi. Su Saati ve Babilliler'in Zamana Verdiği Değer İnsanlar on bin yıl önce yıl, ay ve günü ölçmek için ay ve güneşten yararlandı. Çubuk ve kemikler üzerine ayın evrelerini gösteren kesikler yaptılar. Saatlerdeki bölmelerin 60'lık olması M.Ö. 2000'lerde hesapların 60 tabanına göre yapılmasına dayanır. Sümerler ilk takvimi kullanan medeniyettir. Günü saatlere bölen ilk örneklere Mısır'da rastlandı. Mısır'da M.Ö. 3500'lerde dikili taşlar (obelisk) güneş saati olarak da görev yapardı. Taşın gölgesi gün içinde hareket ederken yerdeki işaretlerden zaman bulunurdu. Mısırlılar gündüzü 10'a bölerdi. Sabah ve akşamın alacakaranlığı için ikişer saat ekleme yapılırdı. Gece güneş olmadığından, su saati veya mum saati kullanılırdı. Mısır'da M.Ö. 1500'de öne doğru bükülmüş "T" şeklinde bir güneş saati kullanıldı. (Akbulut, Ocak 2012) Yüce Allah'ın kullarına bahsettiği en değerli nimetlerinden biri de zamandır. Buna rağmen kimi insanlar zaman nimetinin kıymetini bilememekte, onu verimli bir şekilde değerlendirememekte, bunun sonucu olarak da zarar ve ziyana uğramaktadırlar. (AKPOLAT, 2011) Biz bu çalışmada Kur'an'da geçen zamanla ilgili kavramları tespit edip bir tasnifle sunarken, aynı zamanda lügatler ve tefsirlerinde yardımıyla hem bu kavramların, hem de ilgili ayetlerdeki zaman ifadelerinin anlaşılmasına bir katkı sunmayı amaçladık. (DELİSER, Kur'an'da Zaman ile ilgili Kavramlar, 2014)

İslam geleneği en çok, ayın yirmi sekiz menziline oluşan (364 günlük), kendisinde yeni ayın ortaya çıkışı her bir kameri takvim ayının sonunda gözlenen yıldızın (necm) ya da daha doğrusu burçlar kuşağına ait takım yıldızların adını tecrübi olarak veren çok ilkel bir takvime müsamaha eder. Bu an, akşam karanlığında bir devrin başlangıcı, belirli bir yıl ya da zamanda sabit bir noktayı (epoche) kanıtlayan bir günün, yevm'in, başlangıcına işaret eder: M.S. 622 Temmuz 16, Müslümanların Medine'ye hicretlerinin ilk gününe; ya da daha önceki zamanlardaki, "eyyam el-Arab"a, İslam'dan önce Arapların tek gerçek takvimini oluşturan kabile savaşlarına işaret eder. Bunlar, hafızaya "içe bakışa" delalet eden insanların zihinlerinin "durma yerleridir." (Louis MASSIGNON, 2003) O halde dünya ve ahirette kurtuluşun yolu, zamanın kıymetini iyi bilip, belirtilen görevleri ifa etmekten geçmektedir. (AKPOLAT, 2011)

KUR'AN'DA NAMAZ VE ZAMAN TANZIMI

Kur'anda, namazın tarihçesinin insanlık tarihi kadar eski olduğuna dikkat çekilmektedir. ilgili ayetler, hemen bütün ilâhî dinlerde namaz ibadetinin mevcut olduğuna işaret etmektedir. Hz.Âdem ile başlayıp Hz.Muhammed ile sona eren peygamberler silsilesinin hepsinde namaz ibadeti mevcuttur. İnsanlık tarihinin değişik dönemlerinde namazın emredildiğine dair Kur'ânî bilgileri şöyle sıralamak mümkündür:

- Hz.Âdem, Nuh ve İbrahim'den sonra namazı terk edenlerin geleceği (Meryem, 19/58-59).
- Hz.Zekeriya'nın namaz kıldığı (Âli İmrân, 3/39).
- Hz.İsa'nın begikte iken namaza atıfta bulunması (Meryem, 19/39).
- Lut,İshak ve Yakup peygamberlere namazın vahyedildiği (Enbiya, 21/73).
- Hz.İsmail'in ehline namazı emrettiği (Meryem, 19/55).
- Hz.Lokman'ın oğluna namazı hakkıyla kılmasını öğütlemesi (Lokman, 31/17).
- Hz.İbrahim'in kendisi ve neslinin namazı dosdoğru kılanlardan olması hususunda yaptığı dua (İbrahim, 14/40).
- Hz. Musa'ya Allah'ı anmak için namazın emredilmesi (Taha, 20/14).
- Allah'ın İsrail oğullarından namazı yerine getirmeleri konusunda söz alması (Bakara, 2/83, Maide, 5/12) .
- Ashab-ı kehf kıssasında mescit kelimesi ile namaza işaret edilmesi (Kehf, 18/21). (Faiz KALIN /Doç. Dr., 2019)

GÜNÜN BÖLÜMLERİ

- I. Basamak: Güneşin doğuş aşamasıdır. Bunun somut örneği; insanın doğuşu, varlık alanına girişi ve belli bir süreç içerisinde büyüüp gelişmesinin simgesel ifadesi olan sabah namazıdır.
- II. Basamak: Güneşin git gide yükselip ısı ve ışığının güçlendiği tam tepe noktasına gelme aşamasıdır. Gençlik evresi diye de ifade edebileceğimiz bilgide olgunlaşma hali olan bu sürecin simgesel ifadesi öğle namazıdır.
- III. Basamak: Güneşin tepe noktadan inişe doğru geçmesi, akşam batıncaya kadar giderek düşüşe geçen ısı ve ışığının zayıflaması aşamasıdır ki bu da insan hayatında bazı eksikliklerin belirlemeye başladığı olgunluk dönemidir. Bu süreç ikindi namazıyla sembolize edilir.
- IV. Basamak: Güneş battıktan sonraki aşama. Bu aşamada Güneşin bir süre izleri devam eder ki, buna şafak denir. Bu aşama bir takım eksikliklerin ortaya çıktığı, ölüme doğru adım adım sürüklenen ihtiyarlık dönemini simgeler. Bu dönem akşam namazıyla sembolize edilir.
- V. Basamak: Bütün belirti ve izlerin tamamen silinip kaybolduğu süreçtir ki bu da ölümden sonra bir süre de olsa devam eden eser ve izlerin kıyametle birlikte yok olup, kaybolması aşamasıdır. Bu süreç yatsı namazıyla sembolize edilir. Ertesi günkü sabah namazı ise ölüm ve kıyametten sonraki tekrar dirilişi ifade eder. (er-RÂZİ, 1981)

ZAMANIN BİR HARİTASI

Gece Saatleri : Leyl: Gece anlamına gelen "lejl" kelimesi doksan iki âyette geçmektedir. Gece ile ilgili diğer kavramlar şunlardır: El-işâ-el-aşıyy: Akşam vakti demek olup on üç âyette zikredilir. (ŞAHİN, 2011) El-asıl: Akşam vakti anlamına gelir dört yerde tekil, üç yerde cemîsi olan âsâl şeklinde gelmek suretiyle yedi kere geçer (Prof.Dr. Ali ÖZEK, 2012). Ânâü'l-lejl: Gece saatleri (vakitleri) dir. Üç yerde zikredilir. (İhsan Atasoy, Mart 2012) Gurûbu's-Sems:

Güneşin batması anlamındadır, iki âyette zikri geçer. (GÜMÜŞ, 2012) Gâsık: Şiddetli karanlık anlamına gelir. Sadece Felak sûresinde zikredilir. (Davudoğlu) Ğasakî-Leyl: Gecenin ilk karanlığı anlamındadır, sadece İsrâ sûresinde zikredilir. (Bulaç, 7 Ekim 2015) Hine tumsûn: Akşam olunca, akşama girince, anlamına gelir. Sadece Rum sûresinde zikredilir. (Davudoğlu, Kur'an'ı Kerim ve İzahlı Meali/ Rûm Sûresi 30/17.)

16) Şafağa yemin ederim, (Şems D. M., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali/ İnşikâk 85/16, S591., 2011)

﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالسُّفَىٰ﴾ 16﴿

79) Güneşin zevalinden, gecenin iyice kararmasına kadar (değişik saatlerde) namazı dosdoğru eda et. Sabahleyin Kur'an (okumayı kendine gerekli kıl.) Şüphesiz sabahleyin Kur'an okumak, (Allah Katında) makbule geçen (bir ameldir.) (Şems, KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE MEALİ/ Cüz: 15 / Sûre: 17/İSRÂ SÜRESİ, S495., Mayıs 2011)

﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ عَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ 79﴿

3) "O'nun yarattıklarının (iç ve dış) kötülüğünden," (Şems, Mayıs 2011)

﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ 3﴿

115) Gündüzün iki tarafında ve gecenin (değişik) vakitlerinde, namazı dosdoğru kıl. Şüphesiz iyilikler, kötülükleri yok eder. İşte (bu talimat, Yüce Allah'ı) daima hatırlayanlar için bir nasihattir. (Şems Ç. M., Mayıs 2011)

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَّ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّاكِرِينَ﴾ 115﴿

18) Onlar sabreden, doğru konuşan, boyun eğen, (Allah yolunda mallarını) harcayan ve gecenin son saatlerinde Allah'tan mağfiret dileyen kimselerdir. (Şems Ç. M., KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE MEALİ /Sûre: 3 /ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ /Cüz:3 /S84., Mayıs 2011)

﴿الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ﴾ 18﴿

79) Güneşin zevalinden, gecenin iyice kararmasına kadar (değişik saatlerde) namazı dosdoğru eda et. Sabahleyin Kur'an (okumayı kendine gerekli kıl.) Şüphesiz sabahleyin Kur'an okumak, (Allah Katında) makbule geçen (bir ameldir.) (Şems Ç. /., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 17 /İSRÂ SÜRESİ /Cüz: 15/ S495., Mayıs 2011)

﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ عَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ 79﴿

59) Ey inananlar! Sağ ellerinizin sahip bulunduğu kimselerle, aranızdan daha ergenlik çağına ermemiş olanlar, üç defa sabah namazından önce, öğleyin (fazla) elbisenizi çıkardığınızda (ve) yatsı namazından sonra, (yatak odalarınıza girmeden) sizden izin istesinler. Bunlar, size ait özel zamanınızdır. Bunların dışında (izin almadan içeri girmekte) ne size, ne (de) onlara hiç bir günah yoktur. Sizler, birbirinizin (yanına çokça) girip çıkarsınız. Allah, böylece ayetlerini size apaçık beyan eder. Allah, daimi bilgiye ve hikmete sahiptir. (Şems Ç. /., /Sûre: 24 /NÛR SÜRESİ /Cüz: 18/S 630., Mayıs 2011)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ ۚ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ 59﴿

5) Esenliktir, o gece, gün ışıgıncaya dek sürer. (GÖLPINARLI, 1955)

﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ 5﴿

1) Tan yerinin ağarmasına andolsun, (ŞAHİN, KUR'AN-I KERİM MEALİ /89 FECR SÜRESİ/S 684., 2011)

﴿وَالْفَجْرِ﴾ 1﴿

82) (Bunun üzerine Lût'un misafirleri,) "Ey Lût! Şüphesiz bizler Rabbinin elçileriyiz. Onlar, sana asla erişemezler. Onun için sen, ailenle birlikte gecenin bir bölümünde çık git. Aranızdan kimse dönüp, ardına bakmasın. Ancak karın (geride kalacaktır.) Şüphesiz onlara gelecek olan (azap,) ona (da) gelecektir. Onlara vadolunan vakit sabahtır. Sabah yakın değil midir?" dediler. (Şems Ç. D., Mayıs 2011)

﴿قَالُوا يَا لَوُطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ ۚ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا نَكَ ۚ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ 82﴿

177) O (azap,) avlularına ineceği zaman, korkutulanların sabahı ne kötü olacak. (Şems Ç. D., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 37 /SÂFFÂT SÜRESİ /Cüz: 23/S 826., Mayıs 2011)

﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ 177﴿

97) O, sabahları ortaya çıkarandır. Geceyi dinlenmek için, güneş ile ayı (ise) birer ölçü aracı olarak yaratmıştır. Bu, (her şeyden) üstün olan ve (her şeyi) en iyi bilen takdiridir. (Şems

Ç. D., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 6 /EN'ÂM SÛRESİ /Cüz: 7/S 231., Mayıs 2011)

﴿٩٧﴾ قَالَ يُضَاهِي وَيَجْعَلُ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Gündüz Saatleri : Nehâr:Gündüz anlamına gelir. Kur'an-ı Kerim'de elli yedi âyette zikredilmektedir. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/ Bakara Sûresi 2/164,Âl-i İmrân Sûresi 3/190,A'râf Sûresi 7/54,Yunus Sûresi 10/6,Nahl Sûresi 16/16,Lokman Sûresi 31/29, 2011) Gündüzle ilgili diğer kavramları şöyle sıralayabiliriz: Subh: Sabah vakti anlamına gelir. Sekiz kere zikredilir. (prof.dr. ali özek, 2011) Hine tusbihûn: Kur'an'ı Kerim'de bir yerde geçer. Sabah olunca, sabaha erişilince anlamına gelir. (Çantay, Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim/Rum 30/17., 2018) El-Guduv;-el-Gadât: Tan yerinin ağırmasından güneş doğuncaya kadar olan zaman anlamındadır.Yedi yerde zikredilir. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/A'râf 7/205, Ra'd 13/15,Sebe' 34/12., 2011) El-Fecr: Tan yerinin ağarması, sabah vaktidir. Altı yerde geçer. (Prof.Dr. Ali ÖZEK, Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Meali/Bakara Sûresi 2/187,İsrâ Sûresi 17/78,Nûr Sûresi 24/58,Fecr Sûresi 89/1., 2019) Bükra: Gündüzün evvelki yanı, sabahın erken saatleri anlamına gelir. Yedi âyette zikredilir. (Çantay, 2018) Ed-Duhâ: Kuşluk vakti anlamında altı âyette konu edilir. (Prof.Dr. Hayrettin Karaman, 2019)

90) Güneşin doğduğu yere ulaşınca, onu kendileriyle güneş arasına örtü koymadığımız bir halk üzerine doğar buldu. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /18 /90 KEHF SÛRESİ,S326, 2011)

﴿٩٠﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَّهُمْ مِّنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

130) O hâlde, onların söylediklerine sabret ve güneşin doğuşundan ve batışından önce Rabbini hamd ile tespih et. Gece vakitlerinde ve gündüzün uçlarında da tespih et ki hoşnut olasın. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM /20 /130 TÂ HÂ SÛRESİ,S 350., 2011)

﴿١٣٠﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

39) Öyleyse sen, onların söylediklerine sabret ve Rabbini güneşin doğuşundan önce ve batışından önce hamd ile tes-bih et. (Şems D. M., 2011)

﴿٣٩﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

18) Biz, dağları onun emrine vermiştik.Akşam sabah onunla beraber tesbih ederlerdi. (Şems D. M., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 23 ,Sure 38 , Sad Suresi ,S 455 ., 2011)

﴿١٨﴾ إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

25) Sabah akşam Rabbini an. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /76 /25 İNŞÂN SÛRESİ/S 661., 2011)

﴿٢٥﴾ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

41) Zekeriya, “Rabbim! (çocuğum olacağına dair) bana bir alâmet ver” dedi. Allah da şöyle dedi: “Senin için alâmet, insanlarla üç gün konuşamaman, ancak işaretleşebilmendir. Ayrıca Rabbini çok an, sabah akşam tesbih et.” (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /3 /41 ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ/S 64., 2011)

﴿٤١﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا زَوْجًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾

12) Sabah gidişi bir aylık mesafe, akşam dönüşü yine bir aylık mesafe olan rûzgârı da Süleyman'a (onun emrine) verdik ve onun için erimiş bakırı kaynağından sel gibi akıttık. Rabbini izniyle cinlerden bir kısmı, onun önünde çalışırdı. Onlardan kim emrimizden sapsa, ona alevli azabı tattırırdık. (Şems D. M., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 22 ,Sure 34 ,Sebe' Suresi ,S 430., 2011)

﴿١٢﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحُ غَدُوها شَهْرٌ وَرَوْاحُها شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِبِّ مَن يَغْمَلُ لِبَنِّ يَدِيهِ يَأْتِيهِ يَاقُوتٌ رَبِّيهِ وَمَن يَزِغُ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

52) Sabah, akşam, razılığını dileyerek Rablerine dua edenleri kovma; ne onlardan, herhangi bir hususta sen sorumlusun, ne de senin amelinden onlara bir şey sorulur, onun için onları kovup da haksızlık edenlerden olma. (GÖLPINARLI A. , 2007)

﴿٥٢﴾ وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِّنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

205) Sabah ve akşam çağları,yalvarıp yakararak ve ondan korkarak, fakat fazla bağarmamak şartıyla ve içinden gelerek an Rabbini ve gaflet edenlerden olma. (Gölpınarlı, 2007)

﴿٢٠٥﴾ وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

15) Göklerde ve yerde bulunanlar da onların gölgeleri de sabah akşam ister istemez sadece Allah'a secde ederler. (Prof.Dr. Ali Özek, 1433 Hicri)

﴿١٥﴾ وَلِيَّهٖ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١٥﴾

28) Sabah, akşam, rızasını dileyerek Rablerine dua edenlerle beraber sabret ve dünya yaşayışının ziynetini dileyenlere uyup ayırma gözlerini onlardan ve bizi anmamaları için gönüllerine gaflet verdiğimiz heva ve heveslerine uymuş ve işi hadden aşır taşmış kişiye itaat etme. (Gölpınarlı, KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /Cüz 15 , Sure 18 /28 el-Kehf Suresi ., 2007) ,

اضْبُرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنِ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿28﴾

46) Onlar sabah akşam o ateşe sokulurlar. Kıyametin kopacağı gün de: Firavun ailesini azabın en çetinine sokun (denilecek)! (prof.dr. ali özek ., g., 1433 Hicri)

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿46﴾

22) Derken, sabahleyin birbirlerine, “Haydi, eğer ürününüzü devşirecekseniz erkenden gidin” diye seslendiler. (ŞAHİN, KUR’AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 29 ,Sure 68 /21-22 el-Kalem Suresi., 2011)

فَتَنَادُوا مُصْحِحِينَ ﴿21﴾ أَنْ اغْدُوا عَلَىٰ حَزْنِكُمْ إِن كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿22﴾

98) Yahut memleketlerdeki halk, kuşluk çağı oynayıp dururken azabımızın birdenbire gelmeyeceğinden emin mi? (GÖLPINARLI A. , KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/Cüz 9 /Sure 7 /98 el- A’raf Suresi ., 2007)

أَوْ آمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿98﴾

59) Musa: Buluşma zamanınız, bayram günü, kuşluk vaktinde insanların toplanma zamanı olsun, dedi. (ŞAHİN, KUR’AN-I KERİM MEÂLİ /Cüz 16 ,Sure 20/59 Ta-Ha Suresi ., 2011)

قَالَ مُوعِدُكُمْ يَوْمَ الرِّئْثَةِ وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿59﴾

29) Ve gecesini kararttı, kuşluk çağını meydana çıkarttı. (GÖLPINARLI A. , KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/ 79/29 Naziat Suresi , 2007)

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿29﴾

46) Kıyamet gününü gördüklerinde (dünyada) sadece bir akşam vakti ya da zaman kadar kaldıklarını sanırlar. (Özek, 2002)

كَانَهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عِشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿46﴾

1) Andolsun güneşe ve aydınlığına, (GÖLPINARLI A. , KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/Cüz 30 , Sure 91/1 eş-Şems Suresi., 2007)

وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ﴿1﴾

1) Kuşluk vaktine andolsun, (ŞAHİN, KUR’AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 30, Sure 93/1 ed-Duha suresi ., 2011)

وَالضُّحَىٰ ﴿1﴾

58) Ey müminler! Ellerinizi altında bulunan (köle ve cariyeleriniz) ve içinizden henüz ergenlik çağına girmemiş olanlar, sabah namazından önce, öğleyin soyunduğunuz vakit ve yatsı namazından sonra (yanınıza gireceklerinde) sizden üç defa izin istesinler. Bunlar, mahrem (kapanmamış) halde bulunabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitlerin dışında ne sizin için ne de onlar için bir mahzur yoktur. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz. İşte Allah âyetleri size böyle açıklar. Allah, (her şeyi) bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. (Prof. Dr. Ali Özek, 1433 Hicri)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَھُنَّ ظَوَافُورٌ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَلِكَ بَيَّنَّ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿58﴾

18) Göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine girdiğinizde Allah'ı tespih edin. (ŞAHİN, KUR’AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 21, Sure 30 /18 er-Rum Suresi ., 2011)

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿18﴾

12) Sabah gidişi bir aylık mesafe, akşam dönüşü yine bir aylık mesafe olan rüzgârı da Süleyman'a (onun emrine) verdik ve onun için erimiş bakırı kaynağından sel gibi akıttık. Rabbinin izniyle cinlerden bir kısmı, onun önünde çalışırdı. Onlardan kim emrimizden sapsa, ona alevli azabı tattırırdık. (Gölpınarlı, KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /Sebe' Suresi 34/12., 2007)

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِبِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿12﴾

1) Andolsun zamana. (Gölpınarlı, KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/103/1 el-Asr Suresi., 2007)

وَالْعَصْرِ ﴿1﴾

25) Ve sabah, akşam Rabbinin ismini an. (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /76/25 İNSÂN SÜRESİ., 2011)

وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿25﴾

206) (Ey Peygamber!) Rabbini içinden gayet alçakgönüllülükle ve korkuyla (ve de) alçak sesle, sabah (ve) akşam anmaya devam et. Sakın gafillerden olma. (ŞEMSİ, Mayıs 2011)

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿206﴾

52) Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları kovma! Onların hesabından sana bir sorumluluk; senin hesabından da onlara herhangi bir sorumluluk yoktur ki onları kovup da zalimlerden olasın! (Prof. Dr. Ali Özek .. D., 1433 Hicri)

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿52﴾

28) Kendini, O'nun hoşnutluğunu dileyerek sabah akşam Rablerini çağıranlarla birlikte tut.1 Bakışların, onlardan ileri geçmesin. (Böyle yaparsan) dünya hayatının süsünü istiyor olacaksın. Kalbini, Bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü hevesinin peşinde koşan ve durumu taşkın olan kimsenin arkasından (sakın) yürüme. (Şems Ç. /., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 15 , Sure 18/29 el-Kehf Suresi ., 2011)

اصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿28﴾

18) Şüphe.yok ki biz, dağları ram etmiştik ona, akşam ve kuşluk çağlarında, onunla beraber Rabbi tenzih ederlerdi. (GÖLPINARLI A. , KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /38/18 Sad Suresi ., 2007)

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿18﴾

18) Göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine girdiğinizde Allah'ı tespih edin . (ŞAHİN, KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 21 ,Sure 30/18 er-Rum Suresi ., 2011)

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿18﴾

32) Hani bir akşam kendisine hızlı koşan iyi cins atlar getirilmişti. (Şems Ç. M., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Süre: 38/32 SÂD SÜRESİ Cüz: 23., 2011)

إِذْ غُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِرَاتُ الْجِيَادُ ﴿32﴾

46) Kıyameti gördükleri gün onlar, sanki dünyada ancak bir akşam, yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış gibidirler. (ŞAHİN, KUR'AN-I KE RİM VE ME ÂL /79 /46 NÂZİ'ÂT SÜRESİ, 2011)

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿46﴾

16) Akşam olunca ağlaya ağlaya babalarına gelmişlerdi. (GÖLPINARLI A. , KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEAL /12/39 Yusuf Suresi. , 2007)

وَجَاءُوا آبَاءَهُمْ عِشَاءَ يَبْكُونَ ﴿16﴾

40) Böylece onların söylediklerinin karşısında sabret. Güneş doğmadan önce ve batmadan önce, Rabbinin hamdı ile (O'nu) tespih et. (Şems Ç. D., Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Süre: 50/40 KÂF SÜRESİ Cüz: 26., Mayıs 2011)

فَاضْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿40﴾

Sonuç

Kuran, İslam'ın kutsal kitabıdır. Arapça bir sözcük olan “kuran”, okumak, ezbere okumak, bir araya getirmek anlamına gelir. Arapça olan ve 114 surede toplanmış 6200'ün üstünde ayetten oluşan Kuran, Hz. Muhammed'e peygamberliğin verildiği 610'dan 632'deki ölümüne kadar parça parça indirilmiştir. Gece ve gündüz, Rabbimizin erişilmez gücünü gösteren en büyük ayetlerindendir. Gecenin karanlığında, gündüzün aydınlığında, karanlık ve aydınlığın birbirine karışmasında, birbirinden ayrışmasında sayısız hikmetler vardır. Gece O'nun görünmeyen zatına, gündüz ise her şeyde bariz olan kudretine delalet eder. Sabahla birlikte gündüzün gelişi O'nun diriltme; akşamlarla birlikte gecenin gelişi de O'nun öldürme sıfatını hatırlatır bize. Gündüz ışığını O'nun nûr isminin tecellisinden alır. O, gecenin sessizlik ve karanlığında olan tüm incelikleri bilen latiftir."Kur'an Arapların zaman anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir. İnsanın dünyadaki hayatı Allah'ın yönetim ve denetimi altında olduğu gibi, ahiret hayatı da öyledir. Yani insanın bütün işleri, hayatın her safhası, Allah'ın kontrolü altında cereyan eder. Allah, kimseye asla haksızlık etmez.Kuran-ı Kerim'de tabiata yani fiziksel dünyaya büyük önem verilmiştir. Fiziksel dünyadaki varlık ve olaylardan yola çıkılarak sınırlanmış belli bir an'ın yardımıyla elde edilen zaman, nesnel zamanı oluşturur.

Bu oluşum, bir ölçme işlemini gerektirir. Ölçmede kullanılan, fiziksel zamandır. Bulunan nesnel zaman, fiziksel dünyadaki gerçekliğe tam uygun olmayabilir. Fakat zaman, kavranması ve bilinmesigerekli bir kavramdır. Zamanın akıllıca kullanılması için önce onun nesnel olarak ölçülmesi gereklidir. Böylece zaman bir obje olarak düşünülmüş olmaktadır. Zamana ne kadar çok objektif bakmaya çalışırsak, zaman ve tarih bilincimiz o kadar sağlıklı olacaktır. Bu ayetleri fark etmemiz için de gece ve gündüz üzerinde durup düşünmemiz, gece ve gündüzün gelişini izlememiz gerekir. Nasıl o gece karanlığından gündüz sıyrılıp çıkmakta; nasıl o gündüz aydınlığında gece süzülerek gelmekte. Gündüz ayetindeki ısı ve ışık; gece ayetindeki karanlık ve onunla beraber gelen sükunet. Gündüzün her saatinde şiddeti ve derecesi değişen aydınlık ve sıcaklık. Gece ayetinin her saatinde değişen karanlık.

Bibliography

- Literature and History of Turkish. (Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic V2011, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of TurkSummer). Turkish Studies - International Periodical For The Languages, LiteraturDİL BİLİMİNDE ZAMANIN TANIMI VE İŞLEVİ NEDİR . Turkish Studies - International Periodical For The Languages, p. S 1076.
- Akbulut, P. D. (Ocak 2012). SAATİN TARİHÇESİ. ODTÜ Kimya Bölümü.
- AKPOLAT, D. Y.-D.-P.-D.-D.-D. (2011). KUR'AN'DAN ÖĞÜTLER II. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı/ Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü-Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı.
- Bulaç, A. (7 Ekim 2015). Kuranı Kerim ve Türkçe Anlamı Meali ve Sözlük / İsrâ Süresi 17/78. İstanbul: Çıra Yayınları; 1. basım.
- Çantay, H. B. (2018). Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim/ Meryem 19/11,Furkân 25/5,Ahzâb 33/42. Türkiye: Risale Yayınları.
- Çantay, H. B. (2018). Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim/Rum 30/17. Türkiye: Risale Yayınları.
- Davudoğlu, A. (n.d.). Kur'an'ı Kerim Ve İzahlı Meali/ Felâk Süresi 113/3. İstanbul: Çelik Yayınevi.
- Davudoğlu, A. (n.d.). Kur'an'ı Kerim ve İzahlı Meali/ Rûm Süresi 30/17. İstanbul: Çelik Yayınevi.
- DELİSER, B. (2014, 8 15). Kur'an'da Zaman ile ilgili Kavramlar. Toplum Bilimleri Dergisi, p. 305.
- DELİSER, B. (n.d.). KURANINDA ZAMAN İLE İLGİLİ KAVRAMLAR. Toplum Bilimleri Dergisi, p. 305.
- er-Râzî, F. (2001). Mefâtihu'l-Gayb . Amiretüş-Şerefiyye.
- er-RÂZÎ, F. M. (1981). Mefatihull-Ğayb (et-Tefsiru'l-Kebîr). Beyrut.
- Faiz KALIN /Doç. Dr., A. Ü.-Ğ. (2019, 5 13). KUR'ÂN'DA NAMAZ VAKİTLERİ VE İNSAN EVREN İLİŞKİSİ/Salah Times and the Relations between Man and the Universe in Quran. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi/Kafkas University Journal of the Institute of Social Sciences, s. 227.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /38/18 Sad Suresi . İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/Cüz 9 /Sure 7 /98 el- A'raf Suresi . . İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEAL /12/39 Yusuf Suresi. . İstanbul: Elif Kitabevi.
- Gölpınarlı, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /Cüz 15 , Sure 18 /28 el-Kehf Suresi . İstanbul: Elif Kitabevi.
- Gölpınarlı, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ /Sebe' Suresi 34/12. İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/ 79/29 Naziat Suresi . İstanbul: Elif Kitabevi.
- Gölpınarlı, A. (2007). -KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/ A'râf Suresi 7/205. İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/ En'am Suresi 6/52. İstanbul: Elif Kitabevi.

- Gölpınarlı, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/103/1 el-Asr Suresi. İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, A. (2007). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI MEALİ/Cüz 30 , Sure 91/1 eş-Şems Suresi. İstanbul: Elif Kitabevi.
- GÖLPINARLI, Ç. (1955). KURAN-I KERİM ABDÜLBAKİ GÖLPINARLIMEALİ/ 97/5 kadir/ S62. İstanbul: REMZİ KİTABEVİ.
- GÜMÜŞ, P. Ö. (2012). Kur'an-I Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meâli/ Kaf Sûresi 50/39,Tâ-Hâ Sûresi 20/130. MEDİNE-İ MÜNEVVERE: SUUDİ ARABİSTAN BASKISI.
- İhsan Atasoy, Ü. Ş. (Mart 2012). Kur'an-ı Kerim Meali/ Âl-i İmrân Sûresi 3/113,Tâ-Hâ Sûresi 20/130,Zümer Sûresi 39/9. 34196 Bahçelievler / İstanbul: Nesil Basım.
- KAPLAN, D. (2009, 5 1). Antik Çağdaş Zaman,Konik Güneş Saatleri Ve Smintheion Örneği. Anadolu / Anatolia, p. 87.
- Louis MASSIGNON, Ç. M. (2003, 4 1). İslam Düşüncesinde Zaman. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, s. 426.
- MALKOÇ, M. (2011, 6/3 Summer). DİL BİLİMİNDE ZAMANIN TANIMIN VE İŞLEVİ NEDİR. Turkish Studies-Internationaln Periondical For The Languages, Literature and History of Turkish, s. S 1076.
- Özek, A. (2002). Kur'an-ı kerim ve Türkçe açıklamalı meâli/Cüz 30 ,Sure 79 / 46 en-Naziat Suresi. Medine-i Münevvere: Hâdimu'l-Haremeyni's-Şerîfeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerîf Kurumu.
- Prof. Dr. Ali Özek, .. D. (1433 Hicri). Kuran-i kerim ve Turkce : aciklamali meali /Cüz 18 , Sure 24/58 en-Nur Suresi. Medine-i Münevvere: Hâdimu'l-Haremeyni's-Şerîfeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerîf Kurumu.
- Prof. Dr. Ali Özek, .. D. (1433 Hicri). KUR'ÂN-I KERİM VE TÜRKÇE AÇIKLAMALI/ En'am Sûresi 6/52. Medine-i Münevvere: Hâdimu'l-Haremeyni's-Şerîfeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerîf Kurumu.
- prof.dr. ali özek, .. g. (1433 Hicri). Kuran-i kerim ve Turkce : aciklamali meali /Cüz 24 , Sure 40 ,Mü'min Suresi. Medine-i Münevvere: Hâdimu'l-Haremeyni's-Şerîfeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerîf Kurumu.
- Prof.Dr. Ali Özek, .. D. (1433 Hicri). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali/Cüz 13 ,Sure 13/15 ,er-Ra'd Suresi ,S 251. Medine-i Münevvere: Hâdimu'l-Haremeyni's-Şerîfeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerîf Kurumu.
- prof.dr. ali özek, p. k. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali/Hûd11/81,Müddessir74/34,Tekvîr81/18,Âdiyât 100/3. Medine-i Münevvere: Hadim-ul' Haremeyni's- Şerifeyn kral Fehd Mushaf-ı Şerif Basım Kurumu.
- Prof.Dr. Ali ÖZEK, P. K. (2012). KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE AÇIKLAMALI MEALİ/ Furkan Sûresi 25/5,Ahzâb Sûresi 33/42, Fetih Sûresi 48/9, İnsan Sûresi 76/25. . MEDİNE-İ MÜNEVVERE: SUUDİ ARABİSTAN BASKISI.
- Prof.Dr. Ali ÖZEK, P. K. (2019). Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Meali/Bakara Sûresi 2/187,İsrâ Sûresi 17/78,Nûr Sûresi 24/58,Fecr Sûresi 89/1. Türkiye-Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı .
- Prof.Dr. Hayrettin Karaman, P. A. (2019). Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Meali/A'râf 7/98,Tâ-Hâ 20/59,Duhâ 93/1. Türkiye - Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı .
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /3 /41 ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ/S 64. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /76 /25 İNSÂN SÜRESİ/S 661. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 30, Sure 93/1 ed-Duha suresi . ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KERİM MEÂLİ /89 FECR SÜRESİ/S 684. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM /20 /130 TÂ HÂ SÜRESİ,S 350. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /18 /90 KEHF SÜRESİ,S326. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.

- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /76/25 İNSÂN SÜRESİ. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 21 ,Sure 30/18 er-Rum Suresi . ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 21, Sure 30 /18 er-Rum Suresi . ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ /Cüz 29 ,Sure 68 /21-22 el-Kalem Suresi. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/ Bakara Sûresi 2/164,Âl-i İmrân Sûresi 3/190,A'râf Sûresi 7/54,Yunus Sûresi 10/6,Nahl Sûresi 16/16,Lokman Sûresi 31/29. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/ Cüz 30,İnşikak Sûresi 84,S591. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/A'râf 7/205, Ra'd 13/15,Sebe' 34/12. ANKARA: Diyanet İşleri Başkanlığı .
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN- I KERİM MEÂLİ/Cüz 15,İsrâ Sûresi 17, S291. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KE RİM VE ME ÂL /79 /46 NÂZİ'ÂT SÜRESİ. Ankara: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KERİM MEÂLİ /Cüz 16 ,Sure 20/59 Ta-Ha Suresi. . ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KERİM MEÂLİ/Âl-i İmrân 3/41 , En'âm 6/52, Yûsuf 12/16, Mü'min 40/55. ANKARA : DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KERİM MEÂLİ/Cüz 30,Felâk Sûresi 113. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI .
- Şems, Ç. /. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 15 , Sure 18/29 el-Kehf Suresi . Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. /. (Mayıs 2011). /Sûre: 24 /NÛR SÜRESİ /Cüz: 18/S 630. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. /. (Mayıs 2011). KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE MEALİ/ Cüz: 15 / Sûre: 17/İSRÂ SÜRESİ,S495. Islamabad/United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. /. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali/ Cüz 30,Felâk Sûresi 113, S1243. Islamabad,United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED .
- Şems, Ç. /. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 17 /İSRÂ SÜRESİ /Cüz: 15/ S495. Islamabad/ United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. D. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 37 /SÂFFÂT SÜRESİ /Cüz: 23/S 826. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. D. (Mayıs 2011). / Sûre: 11/ HÛD SÜRESİ /Cüz: 12/ S383. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. D. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 6 /EN'ÂM SÜRESİ /Cüz: 7/S 231. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. D. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 50/40 KÂF SÜRESİ Cüz: 26. Islamabad/United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. M. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 38/32 SÂD SÜRESİ Cüz: 23. Islamabad/United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. M. (Mayıs 2011). KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE MEALİ /Sûre: 11/ HÛD SÜRESİ/Cüz: 12 /S388. Islamabad/United Kingdom : ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, Ç. M. (Mayıs 2011). KUR'AN-I KERİM VE TÜRKÇE MEALİ /Sûre: 3 /ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ /Cüz:3 /S84. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.

- Şems, D. M. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 22 ,Sure 34 ,Sebe' Suresi ,S 430. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, D. M. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Cüz 23 ,Sure 38 , Sad Suresi ,S 455 . Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, D. M. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali/ ez-Zâriyât 51/39,S521. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- Şems, D. M. (2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali/ İnşikâk 85/16,S591. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.
- ŞEMSİ, Ç. M. (Mayıs 2011). Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali /Sûre: 7 /206 A'RÂF SÜRESİ Cüz: 9. Islamabad/United Kingdom: ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LIMITED.